

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

17 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Nadejda Toma

Judecători - Anatolie Țurcan, Ion Guzun, Elena Cobzac și Victor Boico,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2019, în cauza penală în privința lui

Munteanu Lilian Xxx, născut la xxx, originar și domiciliat în xxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 02.04.2018 - 27.12.2018;

Instanță de apel: 21.01.2019 - 13.05.2019;

Instanță de recurs: 16.07.2019 - 17.03.2020.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 27 decembrie 2018, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art.364¹ Cod de procedură penală, Munteanu Lilian a fost condamnat în baza art.320¹ Cod penal, la 2 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.90 Cod penal, pedeapsa stabilită a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 1 an.

2. Pentru a se pronunța în sensul enunțat, instanța de fond a constatat că, Munteanu Lilian, știind cu certitudine că, de către Judecătoria Ungheni la 14.02.2018 a fost emisă ordonanța de protecție a victimei violenței în familie Canița Piotr, pe un termen de 3 luni, începând cu 14.02.2018 ora 14³⁰, prin care instanța i-a stabilit obligații agresorului Munteanu Lilian, domiciliat în xxx și anume: de a sta departe de locuința victimei Canița Piotr, de a sta departe de locul aflării victimei și de a nu contacta cu el, intenționat a încălcat restricțiile ordonanței de protecție menționate. Astfel, după câteva zile de la emiterea ordonanței de protecție, contrar obligațiilor impuse, Munteanu Lilian a revenit la domiciliul victimei Canița Piotr contactând cu acesta, iar la 09.03.2018 în jurul orei 14.30, aflându-se la domiciliul victimei la numit cu cuvinte

necenzurate, după care la alungat din casă.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Munteanu Lilian a comis infracțiunea de neexecutare a măsurilor ordonanței de protecție a victimei violenței în familie, adică, neexecutarea intenționată a măsurilor stabilite de instanța de judecată în ordonanța de protecție a victimei violenței în familie, infracțiune prevăzută de art.320¹ Cod penal.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, care a solicitat casarea acesteia în partea referitoare la pedeapsa stabilită și emiterea unei noi hotărâri prin care Munteanu Lilian recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.320¹ Cod penal, să-i fie stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 luni, cu aplicare măsurii preventive - arestarea preventivă, până la intrarea în vigoare a deciziei.

Apelanta a invocat în motivarea cererii că, la stabilirea pedepsei, instanța de judecată a dat o apreciere justă circumstanțelor cauzei și a calificat corect acțiunile inculpatului Munteanu Lilian în baza art.320¹ Cod penal, stabilindu-i pedeapsa conform sancțiunii articolului respectiv, însă din motive neîntemeiate nu corect a individualizat pedeapsa, neîntemeiat a stabilit de a fi suspendată executarea pedepsei de inculpatul Munteanu Lilian pe un termen de probă de 1 an conform art.90 Cod penal.

Or, instanța de fond la aplicarea pedepsei, nu a ținut cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei, care în nici o măsură nu motivează aplicarea în cazul inculpatului Munteanu Lilian a art.90 Cod penal.

La numirea pedepsei, instanța de judecată a ignorat prevederile art.75 Cod penal ce ține de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate, asupra corectării și reeducării vinovatului și i-a numit o pedeapsă prea blândă în coraport cu fapta săvârșită de inculpat.

Neîntemeiat instanța a indicat precum că, în acțiunile inculpatului Munteanu Lilian nu sunt careva circumstanțe atenuante sau agravante din motiv că în cadrul urmăririi penale s-a stabilit drept circumstanță agravantă - comiterea infracțiunii profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor.

La fel, nu s-a ținut cont, că inculpatul se caracterizează negativ, conform caracteristicii eliberate de la locul de trai, la evidență la medicii psihiatru și narcolog nu se află, anterior condamnat prin sentința Judecătorei Ungheni din la 29.05.2017, în baza art.151 alin.(1) Cod penal, la 160 ore muncă neremunerată, iar în anul 2009 procesul penal pornit în privința sa a fost încetat în legătură cu împăcarea părților.

Astfel, urmează a se lua în considerare că deși inculpatul Munteanu Lilian anterior a mai comis o infracțiune cu aplicarea violenței și i-a fost stabilită o pedeapsă neprivativă de libertate, această pedeapsă nu l-a reeducat și a continuat să comită infracțiuni.

La fel, deși cauza penală a fost remisă spre examinare în instanța de judecată la 29.03.2018, inculpatul fiind citat legal nu s-a prezentat în nici o ședință de judecată decât la 11.12.2018, când a fost adus silit comunicând instanței că motivul neprezentării

ar fi faptul că nu cunoaște unde se află instanța de judecată și nu avea bani de drum.

Apelanta a mai susținut, că urmează a se ține cont de faptul că, în ședința de judecată din 28.11.2018 au fost prezentate materiale precum că, partea vătămată Canița Piotr care este tatăl inculpatului, nu s-a prezentat în ședință din motiv că, este internat în spital cu diagnoza fractura coastelor, deoarece la 27.11.2018 din nou a fost maltratat de Munteanu Lilian, fapt confirmat ulterior de partea vătămată în ședința de judecată.

Reieșind din scopul pedepsei penale - restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane - faptul că în privința acestuia a fost aplicată o pedeapsă prea blândă, poate doar să încurajeze comiterea pe viitor a altor infracțiuni.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2019, apelul declarat a fost respins ca nefondat și menținută fără modificări sentința.

4.1. Instanța de apel a statuat că, instanța de fond la stabilirea categoriei pedepsei, corect a aplicat prevederile legale, și, în conformitate cu prevederile art.art.7, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează răspunderea, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Astfel, din materialele cauzei penale urmează că, inculpatul anterior a fost judecat, în baza sentinței Judecătoriei Ungheni din 29.05.2017 a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 alin.(1) Cod penal la 160 ore de muncă neremunerată în folosul comunității, însă, după cum s-a stabilit, inculpatul Munteanu Lilian a executat această sentință.

În afară de aceasta Colegiul ține să aprecieze critic argumentele procurorului pentru acțiunile lui Munteanu Lilian din 28.11.2018, acțiuni ce nu-i sunt aduse spre învinuire și nu pot fi puse la baza stabilirii pedepsei pe cazul dat. În acest context, Colegiul a constatat că instanța de fond întemeiat a considerat că, reeducarea inculpatului Munteanu Lilian este posibilă fără a fi privat de libertate.

Ținând cont de circumstanțele comiterii infracțiunii, conducându-se de principiile generale de stabilire a pedepsei consfințite de art.61 alin.(2) Cod penal, reieșind din caracterul infracțiunii, care potrivit prevederilor art.16 alin.(4) Cod penal este una mai puțin gravă, instanța de fond corect a statuat că în privința inculpatului Munteanu Lilian, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.320¹ Cod penal, este echitabilă aplicarea pedepsei cu închisoarea de până la 3 ani, determinate potrivit art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, stabilindu-i o pedeapsă cu închisoarea pentru un termen de 2 ani în penitenciar de tip semiînchis.

În conformitate cu prevederile art.90 alin.(1), (2) și (6) Cod penal dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune

suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai decît în hotărîre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.

În acest caz, instanța de judecată dispune neexecutarea pedepsei aplicate dacă, în perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă pe care l-a fixat, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin respectarea condițiilor probațiunii sau, după caz, a termenului de probă, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Astfel, instanța de apel a reținut că, ținând cont de faptul că termenul pedepsei cu închisoarea stabilit de instanța inculpatului Munteanu Lilian și faptul că acesta se căiește sincer de cele comise și le regretă, partea vătămată nu are pretenții, legal și rațional s-a suspendat executarea pedepsei cu închisoarea și acordarea posibilității acestuia, ca în termenul de probațiune, prin comportare exemplară și muncă cinstită, să îndreptătească încrederea ce i s-a acordat, va oferi o mai bună protecție intereselor societății decît izolarea vinovatului de societate.

Din aceste considerente, instanța de apel a respins alegațiile procurorului privind individualizarea greșită a pedepsei și din acest raționament a stabilit că executarea pedepsei stabilite lui Munteanu Lilian este rațională, motiv pentru care, potrivit prevederilor art.art.89 alin.(2) lit. a) și 90 alin.(1) Cod penal, corect s-a dispus suspendarea executării pedepsei cu închisoarea, pe o perioadă de probațiune de un an, cu liberarea ulterioară de pedeapsă a vinovatului Munteanu Lilian, cu condiția că acesta în termenul de probațiune nu va săvârși alte infracțiuni și prin comportare exemplară și muncă cinstită, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

5. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, procurorul a declarat recurs ordinar, invocând temei de drept prevederile art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

În argumentarea recursului procurorul menționează că, instanța de apel a judecat în fapt corect cauza penală nominalizată, însă în partea ce ține de chestiunea individualizării pedepsei a admis o eroare de drept, care urmează a fi corectată în continuare de instanța de recurs.

La stabilirea pedepsei, instanța de judecată a dat o apreciere justă circumstanțelor cauzei și a calificat corect acțiunile inculpatului Munteanu Lilian în baza art.320¹ Cod penal, stabilindu-i pedeapsa conform sancțiunii articolului respectiv, însă din motive neîntemeiate incorect a individualizat pedeapsa, neîntemeiat a stabilit de a fi suspendată executarea pedepsei inculpatului Munteanu Lilian pe un termen de probă de un an conform art.90 Cod penal.

Instanța de fond la aplicarea pedepsei nu a reținut și nu a ținut cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei, care în nici o măsură nu motivează aplicarea în cazul inculpatului Munteanu Lilian a art.90 Cod penal.

La numirea pedepsei, instanța de judecată a ignorat prevederile art.75 Cod penal ce

ține de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate, asupra corectării și reeducării vinovatului și i-a numit o pedeapsă prea blândă coraport cu fapta săvârșită de inculpat.

Neîntemeiat instanța a indicat precum că, în acțiunile inculpatului Munteanu Lilian nu sunt careva circumstanțe agravante, or, în cadrul urmăririi penale și judecării cauzei în instanța de fond s-a stabilit drept circumstanță agravantă, prevăzută de art.77 alin.(1) lit. e) Cod penal - săvârșirea infracțiunii profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor.

Mai mult ca atât, instanța de fond și cea de apel, nu a ținut cont că, inculpatul Munteanu Lilian la locul de trai se caracterizează negativ - face abuz de alcool, este violent și agresiv, anterior condamnat la 29.05.2017 de Judecătoria Ungheni, în baza art.151 alin.(1) Cod penal, la 160 ore muncă neremunerată, iar în anul 2009 procesul penal pornit în privința sa a fost încetat în legătură cu împăcarea părților.

Astfel, urmează a se lua în considerare că, în ședința de judecată din 28.11.2018 au fost prezentate materiale precum că, partea vătămată P. Cănița (a.n. 05.07.1952) care este tatăl inculpatului, nu s-a prezentat în ședință din motiv că, este internat în spital cu diagnoza fractura coastelor, deoarece la 27.11.2018 din nou a fost maltratat de Munteanu Lilian, fapt confirmat ulterior de partea vătămată în ședința de judecată.

Astfel, acuzarea consideră că pedeapsa stabilită inculpatului Munteanu Lilian este individualizată contrar prevederilor art.61 Cod penal, nu-și va atinge scopul de corectare a condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui, cât și din partea altor persoane.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată, că recurentul s-a conformat prevederilor art.422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

Conform prevederilor art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conducându-se de dispozițiile din art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art.427 Cod de procedură penală. Or, art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la

dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă fapta întrunești elementele infracțiunii, dacă normele de drept procesual penal au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare.

Potrivit prevederilor art.414 alin.(1), (2), 6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Analizând decizia instanței de apel, prin prisma prevederilor art.414 Cod de procedură penală, se atestă că instanța de apel nu a ținut cont pe deplin de aceste cerințe și a comis următoarele erori de drept.

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează că procurorul, drept temeiuri pentru declararea recursului a indicat prevederile art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, în sensul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și că s-a aplicat pedeapsă individualizată contrar prevederilor legale.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiurile invocate de procuror în prezentul recurs ordinar și-au găsit confirmarea.

În acest sens, Colegiul penal lărgit invocă că potrivit prevederilor art.61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și respectiv la rândul său are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane.

Conform prevederilor art.75 Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod, în strictă conformitate cu dispozițiile Pârții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat,

de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia. O pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

În acest context, se atestă că instanțele de fond la stabilirea modului de executare a pedepsei stabilite inculpatului Munteanu Lilian în temeiul art.320¹ Cod penal, pe un termen de probă de 1 an conform art.90 Cod penal, nu au ținut cont pe deplin de aceste prevederi legale, această pedeapsă nefiind în stare să atingă scopul legii penale de restabilire a echității sociale, de corectare a inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

Astfel, instanța de apel nu a luat în considerație lipsa circumstanțelor atenuante, prezența circumstanțelor agravante și anume - săvârșirea infracțiunii profitând de starea de neputință cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vârstei înaintate, bolii, dizabilității ori altui factor, precum și săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată (f.d.39-40), inculpatul la locul de trai se caracterizează negativ - face abuz de alcool, este violent și agresiv (f.d.42), anterior a avut intentat proces penal, care a fost încetat în legătură cu împăcarea părților (f.d.38).

În ședința de judecată din 28.11.2018 au fost prezentate materiale precum că, partea vătămată Canița Piotr care este tatăl inculpatului, nu s-a prezentat în ședință din motiv că, este internat în spital cu diagnoza fractura coastelor, deoarece la 27.11.2018 din nou a fost maltratat de Munteanu Lilian, fapt confirmat ulterior de partea vătămată în ședința de judecată (f.d.98), denotă faptul că inculpatul, deși și-a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate, acesta nu a conștientizat pericolul acțiunilor sale, nu s-a corijat și reeducat, nu a pășit pe calea corijării, adică nu a făcut careva concluzii și a comis o infracțiune similară, iar pedeapsa prea blândă stabilită de prima instanță, menținută pripit de instanța de apel nu va duce la realizarea scopului pedepsei penale prevăzut de art.61 Cod penal.

La fel, Colegiul penal lărgit indică că pedeapsa este echitabilă atunci când ea impune infractorului lipsuri și restricții proporționale cu gravitatea infracțiunii și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor victimei, mai mult, pedeapsa este echitabilă când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni atât de către condamnat cât și de alte persoane, or, o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă pentru corectarea infractorului și nici pentru a preveni săvârșirea de noi infracțiuni.

În baza celor expuse, Colegiul penal lărgit statuează că instanța de apel la adoptarea soluției în cauză, de menținere a sentinței primei instanțe fără modificări, nu a ținut pe deplin cont de toate circumstanțele expuse supra în coraport cu cumulul de probe administrat la materialele cauzei și circumstanțele cauzei, pe cale de consecință se atestă

că decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale confirmându-se în prezenta cauză temeiurile de recurs prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, motive din care recursul ordinar declarat de către procuror urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel în partea stabilirii pedepsei nu poate fi menținută, urmează a fi casată, iar cauza a fi trimisă la rejudecare în instanța de apel.

Astfel, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art.436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în apelul respectiv și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul declarat, nominalizate în prezenta decizie, să cerceteze și să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată în partea individualizării pedepsei, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu și echitabil, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.1), 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Natalia Andronic, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2019, în latura penală în partea stabilirii pedepsei, în cauza penală în privința lui *Munteanu Lilian Xxx* și dispune rejudecarea cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest se menține decizia atacată.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 29 mai 2020.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Anatolie Țurcan

Ion Guzun

Elena Cobzac

Victor Boico